

השבועון הסוציאלי

רחוב גליקסון 8, תל-אביב
(ליד תיאטרון "אהל")
ת.ד. 136, סל. (זמני) 86785
מקום למכירה: "עולם הזה"
משרד המערכת כירושלים
רחוב דוד המלך (יוליאן)
מ.ל. 5 מ.ש.ד. 8 ס.ע.
משרד המערכת בחיפה:
רחוב החלוק 45, חדר 11,
טלפון 4661 (4-8 אח"צ)

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כחן

עורך הכיתוב:
דוב איתן
הכתב הראשי:
אהרון דולק

עורכי מדורים:
מיכאל אלמו, יחיאל בשן, ניצה נבי, איתמר עילם.

משתתפים קבועים:
פרנצה גרובנר, רפאל חייט, אוסקר טאובר, סיליס טימרי, יצחק לבני, צבי שש.

ראש-משרד, ירושלים:
דוד רובינר

סופרי-חזן:
מונטי גייקובס, נביראל דנון, שמואל מירון.

המזכיר: העולם הזה בע"מ, דפוס ישראל, תל-אביב

מכתבים

עזרה לעמית

השבוע יוצא גרעין עמית לקוממנה שתשמש לניכוש הנרעין והכשרה להתיישבות. לשם כך יש לנו צורך באמצעים לרכישת הציוד הדרוש. מאחר ששום מפלגה אינה עומדת מאחרונינו ואינה תומכת בנו כרניף לנבי כל גרעין אחר.

אנו פונים בזה לכל אהדנו מבין קוראי העולם הזה שיוסימו לנו עזרה כספית. את התמיכה נא להמציא למערכת העולם הזה.

מוכירות גרעין עמית

* בזה פותחת המערכת ברשימת תרומות.

המוזיקן האחרון
הגדנע"י אורי אפשטיין היה המוזיקן האחרון החיובי להראות דרך לנוער הצעיר של היום (העולם הזה 269). ואשאלכם: מה הרוויחו המדינה והצבא מזה שאדם נאמן כמו אורי אפשטיין מת והוא לא יכול לשמש יותר את המדינה?

דן מרגלית, תל-אביב
לפי אותו הגיון צריכים לשאול, מן הסתם, מה הרוויחו מדינת ישראל והצבא ממות מג"ד נ" נגבה?

ברכת השער

מה אהבכם. שלושה שערים של אותה ברכה הייבולום? האם לא היה נבד עם דם במערכת שיעמוד בשער נגד רגשי האהבה של הצלם? או שמא היה קשה לפרסם את כל 180 הסיי"ם שלה אחרת מאשר בהמשכים?

אלהיו אלחנן, תל-אביב

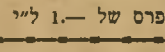
מצפון חרוץ

תבוא ברכה על העולם הזה — הוא החזיר את נגלן ההיסטוריה אחורנית. דן, שאת ציוריו פרסמם (העולם הזה 267) רצה להביא שבשנת 1935 היו בעלי הכנרת המפוארים יוצאי דופן, ואילו בשנת 1952 יוצאים דופן דוקא הלבושים בלבוש חלוצי. חבר משק.

המצפון החלוצי של עורך הדפוס לא היר" שה לך, כנראה, לפרסם את הציורים בסדרם הנכון, שהוא, כמובן, כלהלן:

במו עיני

עצה מאוחרת
הנהג העצבני עקב כדרכו: "לא לעלות יותר ו!"
אחד הממתנים ב"תור, עולה חדש", ניצל את ההזדמנות והשיב בצווחה: "למה לא אמרת לי את זאת בצרפת?"
הקורא ראובן אינהרן, חיפה, השמש 5, זולה ב"פרס של 1 ל"י (ולא יותר).

מעשים, לדברי העדים, נעשו בלבנון, ארץ ברוכה בשפע בשר עוד יותר מנצרת היש' ראית.

אם בשביל כל סיפור שאדם משיג הייבס סופריים לשקר כפי ששיקר שלום כחן בנצרת, איני מקנה בכס.

שלמה הררי, חיפה

מצב זה הוא עוד טוב. גרוע ממנו הוא כשהאנשים משקרים לסופרים.

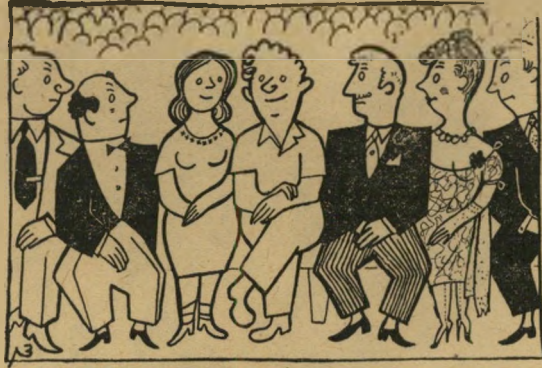
לדעתי הוכיחה כתבתכם את הצורך הדחוף שיש בעריכת הקירה יסודית בכל מוסדות החינוך העתיים — יהודיים, נוצריים או מוסלמיים.

יעקב הלפרין, תל-אביב

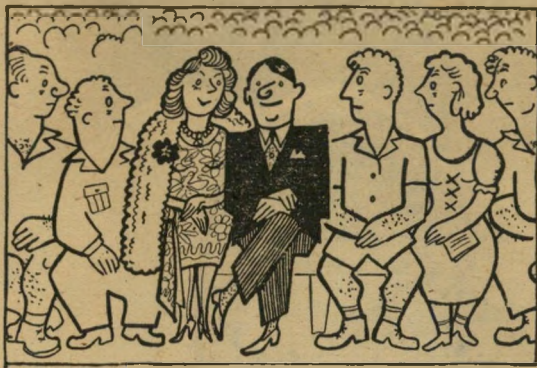
קוראים נאמנים מדי

אני מנוי על העולם הזה ועל-ידידו מקבל את העיתון ביום ששי. למותר הוא לחזור ולהגיש את התלונות לפני הדואר בקריטיקה העיתון מניע פעם בפעם פתוח, מקומם וקרונו. גם הפעם התלוננתי לפני מנהל הדואר על המהרה הנ"ל ותשובתו היתה: "המערכת שולחת את זה פתוח".
נתן לגרמן, קרית-חיים

לצורה של המערכת אין זה מקרה יחיד שפקיד דואר בוחרים בשיטה זו להחנות מן העיתון.

קונצרט בעיר: 1952...

קונצרט בעיר: 1935...

בנות השער

שתי הכנות הכוללות בתמונת השער של יום העצמאות (העולם הזה 258) הן: במרכז — טוראית תלמה רודניק, בת 18, צברית, בת קיבוץ עין-שמר, מונגת על פסנתר וחליץ. הבת מימין היא טוראית שושנה ורס, בת 19, ילידת כלנית, חברת קיבוץ עין-החורש. מונגת על חליל ולילת כס. על דרכו כשה"ל תעיד תמונת השער עצמה.

משה גורדון, ס/אלוף, צה"ל

בגיליון העולם הזה 261 יש תמונה של בחורה על השער. אני מכיר את הבחורה עוד מהונגריה: שמה יהודית חיות, עתה תושבת תל-אביב. היא שהייתה טובה, כעלה היה ספורטאי מצטיין בהונגריה. חוץ מזה הציל יהודים רבים בזמן הנאציס. כעורך לעולם הזה השבועי בכורשם. גם אותי הושיע מידי הנאצים.

שרה פוגל, בריסל

השער

תמר מי-סל, 18 וחומת שער ואריה ביתן, 21 ובעל שער חומי-בלונדי הם שניהם צברים, שניהם אתלטים מצטיינים בקפיצה לגובה (תמר מצטיינת גם בקפיצה לרוחק) ושניהם בוגרי המדרשה למורי התעמלות.

אולם אין זה כל המשותף לשניהם. הם גם נציגי ישראל לאולימפיאדה 15' בהלסינקי (ראה ספורט). למרות שלא השיגו את המינימום האולימפי שנדרש מהם ערב צאתם לפילנד, צורפו תמר ואריה למשלחת, הצטלמו לפני המריאם במסוס, חיכו והבטיחו: אנו נתקן בהלסינקי!

אקלים הלסינקי, ההתרגשות וייתכן גם עקבות תפריס הצנע לא אפשרו לשניים לסיים את הבסתותיהם והישיבים בהלסינקי היו אף פחותים מהישיבים בארץ. השניים לא איבדו את חיוכם, קיבלו את כשלונם ברוח ספורטאית, החליפו ביניהם רשמי מסע, כי בנקודה זאת שונה אריה מתמר. שעה שתמר יצאה הפעם הראשונה לחוץ-לארץ, אין זאת הפעם הראשונה לאריה. הוא חתיק נסיעות חוץ-לארץ זה שלוש פעמים: לראשונה, לפני שש שנים, לתחרויות נוער, בהם הצטיין כקפצן בכלייה ובשחיה; לשנייה, במפגש האתלטים בתורכיה. שנערך לפני חודשים מספר והפעם, בנאלימפידה, בשלישית.

חוגי הרעים

החברים שהשתתפו בכינוס גבעתי-מיכאל, וכל שאר החברים החפצים להצטרף לחוגים, מוזמנים לטיולי-זיהה ומהנה על שפת הים. המפגש: יום ששי זה, 1.8.52, שעה 18:00, ליד גשר רירינג על הירקון תל-אביב. הציוד: שתי ימיות, שתי גומיות מים, בגדים, אוכל לשלוש ארוחות. המחנה יתקיים מרחק 6 ק"מ מתל-אביב ויסתיים בשבת אחרי-הצהריים.

כדי לכפות, באמצעות קנוניות, את מינהגיה וטכסיהן על הבלתי-דתיים — את הכשרות, טכס הנשואין ושביתת השבת. במקום פוליטיקאים המספרים בסיסמות סוציאליזם הור צאו מתוכן פוליטיקאים המספרים באמו-נות טפלות.

ואז יכול לקרות — כפי שקרה לנו — שאדם המתנגד לכפיית הטכסים הדתיים על מתנגדיהם, מבלי לרצות במאומה בכפיית מינהגים בלתי-דתיים על האזוקים עצמם, הנהו עוכר-ישראל, כנעני, אויב אליהם וחי ניכו של הגרמני בעל השפם הצ'פליני.

אני כותב דברים אלה ללא כל רגש של שנאה או טינה. אני מעוניין במלחמת-דת, ואיני רואה בה טעם רב. עקב דלותו המרסית והרוחנית והתמסרותו לטכסים מעובשים מצטמק המחנה הדתי והולך, ויש להניח כי תוך דור אחד או שניים ייעלם כמעט כליל. אינני מתנגד גם, שאנשים דתיים יצביעו בעד מפלגות דתיות, כפי שאינני מתנגד שצמחונים יקימו מפלגה צמחונית, או נודיס-טים מפלגת-עירום.

אינני רוצים להפריע לדתיים או להתוכח עמם; יניחו נא הם אותנו לנפשנו. אנו צמאים לכל בשורה חדשה של מוסר ושל אהבה. אם יש בשורה בפנים, השמיעו אותה — לבנו פתוח ונפשונו רעבה. אולם מינהגים פגניים חסרי-תוכן לא יצודו את לבנו — אף כשהם בני 2000 שנה ושמו על היהדות בגולה. אין זאת גולה חדשה. כאן אנו בבייתנו. וכל כפייה, סופו: שתיצור כפייה נגדית.

הספרים הפוליטיים המתעלמים מאמת זו, בטיפשותם הם נוהגים. הם זורעים את הרוח, ועתידים הם לקצור סופה. הם מקימים נגד את הנוער. והנוער יעצב את דמות המדינה כשרבים מרוקמי הקנוניות של היום החזירו את נפשותיהם לאלוהיהם.

כשכתבתי לפני חודש את מאמרי "חזרה לימי הביניים" (העולם הזה 266) היה נזמה לי, בתמימותי, כי יצאו מתחת ידי דברים נגד כפיית מינהגי הדת על אותם שאינם רוצים בהם. אולם היתה זאת כעוה. כל העיתונים הדתיים במדינה, וגם כמה עשרות קוראים, לימדו אותי שהיה זה נאמר נגד דת ישראל שאני יורשו של יוליוס שטרייכר, כנעני מתועב החותר תחת יסודות הדת (אשר הודות לה החזקנו מעמד 2004 שנה, וכו'). דומני שהיתה כאן אי-הבנה קטנה. ברשותך האדיבה הייתי רוצה לסלק אותה.

נכנסתי למלחמת-העצמאות כאדם אנטי-דתי, כרבים מחברי. האמנתי כי הדת היא אופיום לעם, יסוד מרפה-ידיים הממריץ אני שים לקחת לחסדי המשיח, במקום לחסדם של עצמם.

אולם המלחמה עוררה בי מחשבה. בועז עמק ראיתי — כפי שראינו כולנו — מה חוקים הצירים הפראיים החבויים באדם, בנו, מתוך זעזוע עמוק זה של מוחת והתפרעות עלתה בלבנו ההכרה שיש צורך במשהו ש ירסן את החייה באדם, משהו שיעמוד מעליו, צו מוחלט שיבחיץ בין טוב ורע. רצינו כי מוסר מחייב, שיעצב את חיינו כפרטים ותברה. אפשר לקרוא לזה הרגשה דתית. אפשר לכנות את הדבר באלף שמות אחרים. אין הוא מותנה באמונה בקיומו של אלוהים. אם יבוא היום משהו ויאמר: אני רוצה להשליט מוסר עליון כזה בחיי המדינה וה' חברה, הרי הייתי אומר: תבוא עליך הכר' כה. הנני לשרותך.

אולם במלחמה ראיתי כי יכול אדם להת' פלל לאלוהי ישראל ולהיות שפל במעשיו במצפון שקט.

המבוכה הגדול לדת ישראל בא כשעמד הב' חור הדתי המזויין מול פלאח חסר ישרע. לוא היה אז מתנגד אחרת מאשר חסר-ישרע הבלתי-דתיים, לוא היה אז אומר: אלוהי ישראל מצווה עלי לחוס עליו, לחוס על רכור שו, פרי עמלו, הייתי מבין למה קיימת דת. אולם אלוהי ישראל והרבנות לא ציוו עליו כל דבר כזה. יכול אדם לרצות, לשדוד ול-אנוס — ולהישאר אדם דתי. הגשתו הדתית לא אמרה לו שהערכי הוא אדם כזה, ש' נברא בצלם אלוהים.

ואין המדובר רק באדם הפשוט. המדובר גם במסודות הדת. משך ארבע שנים לא הרימה הרבנות את קולה אף פעם אחת כדי להגן על לא-יהודי שנעשה לו עוול, להתנגד לגיוולת רכוש לא-יהודי ללא פיצוי. להפוך גדולת הדת, השומרים המושבעים על מצות התורה, הצטלמו כשמתה בבניין "נשוא" ליד חיפה, שהפך מוסד דתי. עשרת הדיברות לא התכוננו, בעיניהם, לטיפול בלא-יהודים.

ראינו שות ישראל אין לה ולא כלום עם ציווי מוסרי כולל, המקריק את האנישות כו' לה. בין הדתיים היו אנשים טובים ורעים, אצילים ושפלים, בדיק כמו בין הבלתי-דתיים. שום דבר בדתם לא אמר להם להיות טובים יותר, במעשיהם היומיומיים, משכנם שאינו מתפלל.

אם כן, מהי דת ישראל? התשיבה ניתנת עלידי הדתיים עצמם, כשהם מתוככים ב' צף קצף עם יריביהם. דת פירושה: לא לאכול בשר שרש ישראלי רשמי לא הטביע עליו את חותמתו. דת פירושה: לא לנסוע בשבת לשפת-הים במכונית. פירושה: לה' חתן בצורה מסוימת, להתגרש בצורה מסוימת. וכמובן, להופיע בבתי-הכנסת במוע' דים מסוימים לשם ביצוע טכסים מסוימים. דת זו אינה מלהיבה אותנו. היא מעוררת בנו רגשות בלתי-רעיוניים. איננו יכולים להחב אדם המניח תפילין, אם בהמשך היום הוא